

Rezime izvještaja guvernera – jun-jul 2020.

U Izvještaju guvernera za jun-jul 2020. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2020. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u junu i julu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2020. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a realna stopa rasta BDP-a Crne Gore, na osnovu kvartalnih procjena u 2019. godini, iznosi 3,6%. U prvom kvartalu 2020. godine, prema preliminarnim podacima Monstata ostvaren je realni rast od 2,7% u odnosu na prvi kvartal prethodne godine, dok se prema procjeni Ministarstva finansija u 2020. godini očekuje pad od 6,8%.

Potrošačke cijene su u julu 2020. godine u odnosu na prethodni mjesec manje za 0,3%, a u odnosu na jul prethodne godine manje za 0,5%.

Industrijska proizvodnja je u prvih sedam mjeseci 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila pad od 0,9%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-9,1%), dok je u sektorima vađenja ruda i kamena i prerađivačke industrije ostvaren rast od 11,5% i 2,7%, respektivno.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prvih sedam mjeseci 2020. godine iznosio je 141.182 što je za 79,6% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupno je ostvareno 391.290 noćenja, što je za 84,1% manje nego u istom periodu 2019. godine.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prvih šest mjeseci 2020. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, kao posljedica pandemije COVID-19, bilježi značajan pad u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 52,9%, drumskom za 54,3% i prevozu putnika na aerodromima 75,5%.

U šumarstvu je u prvih sedam mjeseci 2020. godine proizvedeno ukupno 130.584 m³ šumskih sortimenata, što je za 19,6% više nego u istom periodu 2019. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2020. godine zabilježilo pad vrijednosti izvršenih

građevinskih radova od 6,9% i pad efektivnih časova rada od 1,7% u odnosu na isti period 2019. godine.

Prosječan broj zaposlenih u julu 2020. godine iznosio je 174.170 lica, što je za 2,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, i za 19,1% u odnosu na jul 2019. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u julu 2020. godine iznosio 42.367 što predstavlja rast od 1,1% u odnosu na prethodni mjesec, i rast od 22,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 07. 2020. godine, bio je 49.231 od kojih je 14.881 ili 30,2% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je viši za 0,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju jula 2020. godine iznosio 637,4 miliona eura, i bio je veći za 1% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 07. 2020. godine (14.881) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.915 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 38.062.783,51 € što čini 6% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 12.966 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 599.329.505,22 €, što čini 94% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 07. 2020. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 20,1% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 41% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju jula 2020. iznosila je 4,58 mlrd. eura, što predstavlja rast na godišnjem nivou za 65,4 miliona eura, ili 1,5%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju jula 2020. godine iznosili 3.181,9 miliona eura i ostvarili rast od 2,6% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok su se u odnosu na kraj jula prethodne godine povećali za 6%. Posmatrano kroz nivo novoodobrenih kredita, kreditna aktivnost banaka je u prvih sedam mjeseci 2020. godine bila manja za 26,9% u odnosu na isti period 2019. i iznosila je 475,3 mil. eura.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 72,1% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama na kraju jula 2020. godine iznosili su 3.301,2 miliona eura, i zabilježili su neznatan mjesečni rast, dok u odnosu na kraj jula 2019.

godine bilježe pad od 3,4%. Ukupan kapital banaka na kraju jula 2020. godine iznosio je 614 miliona eura, i povećan je za 1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Takođe, ukupan kapital je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 5,8%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju jula iznosili su 206,1 milion eura i u odnosu na kraj prethodnog mjeseca zabilježili su rast od 40,7%, dok u odnosu na kraj jula 2019. godine bilježe rast od 47,8%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju jula 2020. godine iznosili su 162,5 miliona eura i činili su 5,1% ukupnih kredita. U odnosu na kraj prethodnog mjeseca, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 0,4%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 9,4%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite (neotplaćenu glavnici) na kraju jula 2020. godine iznosila je 5,87%, i bila je za 0,06 p.p. niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj jula 2019. godine zabilježila pad od 0,3 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u julu 2020. godine iznosila je 5,25%, što predstavlja rast od 0,18 p.p. na mjesečnom nivou i pad od 1,19 p.p. u odnosu na jul 2019. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,41% na kraju jula 2020. godine i bila je na istom nivou kao i na kraju prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj jula 2019. godine ostvarila pad od 0,04 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 178,8 miliona eura na kraju jula 2020. godine, i bilježi pad od 771.247 eura ili 0,4% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 65,4 miliona eura ili 26,8%. Tokom jula 2020. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,2%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 48,8%.

Bruto premija osiguranja je u periodu do kraja jula 2020. iznosila 54,7 miliona eura. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,2%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,8%).

U julu 2020. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 505.954 eura kroz 161 transakciju. Ostvareni promet bio je za 36,2% veći nego u prethodnom mjesecu, dok je u odnosu na jul 2019. bio za 98,6% manji. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 07. 2020. godine iznosila je 3.344,5 miliona

eura, i na mjesečnom bilježi pad od 1%, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 3,9%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju jula 2020. godine bila 10.173,8 indeksnih poena, bilježi pad od 0,8% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 7,8%. Indeks MNSE10 iznosio je 689,71 indeksnih poena i bilježi pad od 2,9% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 14,8%.

Izvorni prihodi budžeta za period januar-jul 2020. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 881,9 miliona eura i bili su niži od planiranih za 1,4%, a u odnosu na sedam mjeseci prethodne godine za 11,6%. Budžetski rashodi iznosili su 1,15 milijardi eura i bili su viši za 10,9% u odnosu na isti period 2019. godine, a u poređenju sa planiranim za 0,6%. Budžetski deficit u periodu jun-jul time je iznosio 271 milion eura ili procijenjenog godišnjeg 5,9% BDP-a.

Na kraju juna 2020. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.661,4 miliona eura ili 79,5% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 559,6 miliona eura ili 12,1% BDP-a, a na spoljni dug 3.101,8 miliona eura ili 67,3% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 71,2% BDP-a.

U junu i julu su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, ažuriran je prilog za Kancelariju za evropske integracije u vezi sa dodatnim informacijama o realizaciji aktivnosti iz pregovaračkog procesa (period 1. april – 12. jun 2020. godine). Ostvareno je učešće na sastanku Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, u Podgorici (video-konferencija). U okviru realizacije IPA 2017 projekta pripremljeni su i poslani podaci platnog bilansa koji su neophodni za računanje MIP indikatora.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u junu i julu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.